LAUSUNTO ILMASTOVUOSIKERTOMUKSESTA 2019 (K 17/2019)

1 Taustaa

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Coalition ry:ltä (jäljempänä CLC) kirjallista asiantuntijalausuntoa Ilmastovuosikertomuksesta 2019. Ilmastolain mukaisesti valtioneuvoston on toimitettava Ilmastovuosikertomus eduskunnalle vuosittain. Ilmastovuosikertomuksella seurataan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) toteutumista, ja se keskittyy taakanjakosektorin päästökehitykseen, päästövähennystavoitteiden toteutumiseen sekä tavoitteiden saavuttamisen edellyttämiin lisätoimiin. Vuoden 2019 ilmastovuosikertomuksessa on esitetty myös tiedot keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaisista politiikkatoimista sekä sopeutumissuunnitelman mukaisista sopeutumistoimien riittävyydestä ja tehokkuudesta.

2 Lausunto

CLC kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ilmastovuosikertomuksesta 2019. CLC pitää erinomaisena, että ilmastotoimia ja niiden tuloksia seurataan entistä systemaattisemmin**!**

Koskien Suomen ilmastovuosikertomusta CLCllä on kolme kommenttia/ehdotusta:

1. Suomen ilmastovuosikertomuksen tulisi sisältää kaikki keskeiset alueet, joihin voimme vaikuttaa ilmastonmuutoksen suhteen. Näitä ovat
    a. hiilijalanjälkemme eli alueelliset kasvihuonekaasupäästömme päästökauppa-, taakanjako- ja maankäyttösektoreilla sekä hiilinielumme,
    b. Suomessa tapahtuvan kulutuksen ja muun hankinnan aiheuttama hiilijalanjälki Suomen ulkopuolella
    c. Suomen ja suomalaisten yritysten kansainvälinen hiilikädenjälki
2. Raportissa tulisi myös seurata ilmastoratkaisujen tuomia investointeja, viennin kasvua ja työllisyyden kehitystä
3. Raportissa ja esitetyissä käyrissä ja tilastoissa, tulisi esittää tärkeimmät ilmastopolittiiset toimenpiteet ajassa ja havainnollistus niiden vaikutuksista

3 Kaikki keskeiset alueet samaan raporttiin

CLCn näkemys on, että tekniset rajat nykyisten kolmen pilarin (päästökauppa, taakanjako- ja maankäyttösektori) suhteen ovat häviämässä. Liikenteen sähköistyessä ja alkaessa käyttää Power-to-X-polttoaineita se siirtyy asteittain päästökauppaan. Biomateriaalit tuovat LULUCF-sektorin yhä kiinteämmin mukaan kahteen muuhun pilariin ja hiilen talteenotto ja kierrätys (CCU) aiheuttaa ”hiilen horisontaalivirtauksen” kaikkien pilarien läpi. Lisäksi maankäyttösektorin ja teknisin ratkaisuin tehdyn hiilensidonnan merkitys kasvaa nopeasti. CLC on myös ehdottanut EUlle systeemisemmän ratkaisun kehittämistä.

Omien alueellisten päästöjen ja nielujen seuraamisen lisäksi pitää ymmärtää millaisen vaikutuksen aiheutamme hankkimalla globaalia hiilijalanjälkeä kasvattavia tai pienentäviä tuotteita ja palveluita Suomen ulkopuolelta. Suomen Ympäristökeskuksen raportin mukaan Suomen kotitalouksien hiilijalanjälki oli 60 miljoonaa tonnia hiilidioksidia vuonna 2016 ja hiilijalanjälki kasvoi 12 prosenttia 2000-2016 välillä. Suomalaisten kulutusperäiset kasvihuonekaasupäästöt olivat raportin mukaan vuonna 2015 13,4 hiilidioksidiekvivalenttitonnia ja alueelliset 10,1 hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Eli kulutusperäinen hiilijalanjälki oli 34% suurempi kuin alueperäinen. Tietojemme mukaan Ruotsi raportoi vuosittain myös kulutusperäisiä päästöjä ja ehdotamme samaa käytäntöä Suomelle.

Climate Leadership Council ry
c/o Sitra, PL 160 (Itämerenkatu 11-13), 00181 Helsinki

Kolmas seurattava osa-alue on se hiilikädenjälkivaikutus, jonka voimme teknisillä tai rahoitusratkaisuillamme aikaansaada kansainvälisesti. Tässä raportointi voisi perustua VTTn ja LUT-yliopiston kehittämään menetelmään ja ohjeistukseen. Menetelmää hyödyntävät ja hiilikädenjälkensä raportoivat jo mm. Outotec ja Neste. Näiden kahden yrityksen ratkaisuilla yrityksien asiakkaat vähensivät päästöjään viime vuonna yhteensä noin 14 miljoonaa CO2-tonnia. Tämä on suuruusluokaltaan noin kolmannes Suomen viime vuoden alueellisista nettopäästöistä.

4 Ilmastoratkaisujen tuomat investoinnit, viennin kasvu ja työllisyyden kehitys seurantaan

Keskustelu ilmastonmuutoksesta on tähän asti painottunut siihen hoitaako Suomi Pariisin sopimuksen velvoitteensa ja millaisia muutoksia, velvoitteita, kieltoja, veroja tai muita keinoja tämä vaatisi. Keskustelussa varjoon on jäänyt se, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tarvittava transformaatio luo valtavat liiketoimintamahdollisuudet ja vaikka Suomen omat päästöt ovat pieniä globaalissa mittakaavassa, on Suomen ja suomalaisten toimijoiden hyvä olla kehityksen kärjessä. Suomalaiset yritykset ovat toistaiseksi pärjänneet puhtaiden ratkaisujen kilpailussa hyvin ja alueen liikevaihdon arvioidaan olevan yli 25 miljardia euroa, yli kolmannes Suomen kokonaisviennistä.

Ehdotamme harkittavaksi, että Suomi alkaa entistä systemaattisemmin seuraamaan ja raportoimaan myös ilmastoratkaisujen tuomia investointeja, viennin kasvua ja tämän aihealueen työllisyyden kehitystä. Kun tällaiset arviot ovat käytössä, saadaan käsitys ilmastoratkaisujen vaikutuksesta bruttokansantuotteeseen, kansantuloon ja jakovaraan.

4 Tärkeimmät ilmastopolittiiset toimenpiteet ajassa ja havainnollistus niiden vaikutuksista

Ilmastovuosikertomus 2019 – raportin ja myös useiden muiden julkaisujen tilastoista, käyristä ja pylväsdiagrammeista on vaikeata tunnistaa mitkä ovat keskeisimmät ilmastopoliittiset keinot ja päätökset, milloin ne on tehty ja mikä on niiden vaikutus. Ehdotamme tämän asian selkeyttämistä. Olisi myös tärkeätä, että politiikkojen ulkopuolisten ilmiöiden, kuten merkittävien säätilojen vaikutukset, näkyisivät selkeämmin ja joissakin tapauksissa voitaisiin esittää myös tilastoja, joissa esim. sään vaikutukset eliminoitu.

Helsingissä 20.11.2019

Jouni Keronen

Toimitusjohtaja

Climate Leadership Coalition ry